

پراستنادهای ایران یک دهم عربستان

فرهنگستان

دانشگاه
پنجشنبه ۱۲ آبان ۱۴۰۴ شماره ۴۵۵۶ WWW.FDN.IR

برداشت آزاد از همایش ملی «شاهرو؛ شهر معلمان دین و اخلاق»

علی حاجی شمسایی و محمدرضا حصارکی
دیرینه جیت مؤسس دانشگاه آزاد اسلامی

همایش باشکوه «شاهرو؛ شهر معلمان دین و اخلاق» که در روزهای چهاردهم و پانزدهم آبان ماه با محوریت کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران شورای عالی انقلاب فرهنگی و دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرو برگزار شد، جلوه‌ای از اهتمام، دغدغه‌مندی فرهنگی و نگاه تمدنی در مسیر احیای هویت معنوی، فرهنگی و تمدنی ایران اسلامی بود. این رویداد ثمره بیش از یک سال تلاش و هم‌افزایی میان نهادهای علمی، دانشگاهی، حوزوی، اجرایی و مردمی بود که با نگاهی ژرف به میراث فرهنگی و تمدنی ایران اسلامی شکل گرفت. این همایش از چند بعد قابل تأمل و توجه بود:

۱ عنوان همایش
انتخاب عنوان همایش «شاهرو؛ شهر معلمان دین و اخلاق» که برگرفته از مایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) بوده است، جهت‌گیری محتوایی و هویتی همایش را از آغاز روشن ساخته بود. این عنوان سبب شد تا همایش از سطح یک گردهمایی علمی فراتر رود و به حرکتی فرهنگی و تمدنی تبدیل شود که بر تربیت انسان مؤمن، متعهد و عالم به‌عنوان زیربنای تمدن نوین اسلامی تأکید دارد.

۲ نقش هدایت‌گر کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران
نقش دکتر علی اکبر ولایتی، رئیس کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، در جهت‌دهی به محتوای همایش چشمگیر بود. نگاه تمدن‌محور و عمیق ایشان به فرهنگ و عرفان اسلامی که در پیام آغازین همایش نیز متجلی شد، مسیر برگزاری آن را به‌سوی افق‌های تمدنی و معنوی هدایت کرد.

۳ شیوه برگزاری و تنوع برنامه‌ها
تنوع در برنامه‌ها، اهداف همایش، حضور هم‌زمان دو کمیته علمی (دانشگاهی و حوزوی)، مشارکت فعال نهادهای مردمی و بخش خصوصی، این همایش را از الگوی رایج همایش‌های رسمی فراتر برد و آن را به رویدادی الهام‌بخش بدل ساخت.

۴ حضور علما و اندیشمندان برجسته
حضور شخصیت‌های برجسته علمی، حوزوی، فرهنگی و اجرایی کشور از جمله دبیر محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی، معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، نماینده محترم ولی فقیه در استان، استاندار سمنان، علمای برجسته حوزه‌های علمیه و استادان فرهیخته دانشگاهی، جلوه‌ای از بیداری عرفان اسلامی در دیار شاهرو و بسط‌پام بود؛ شهرهایی که ریشه در حکمت، عرفان اسلامی و اخلاق دارند.

۵ بخش‌های ویژه‌ای از همایش به پاسداشت مفاهیم منطقه اختصاص داشت: پاییز به بسط‌طامی، ابوالحسن خرقانی، ابن‌ریمین فردوسی و آیت‌الله‌العظمی شاه‌رودی و سایر بزرگان، یاد این بزرگان، مظهری از پیوند میان ایمان، اخلاق، معرفت و تمدن در بستر فرهنگ ایرانی اسلامی بود؛ پیوندی که شاهرو و بسط‌طام را در شمار کانون‌های اصلی حکمت و عرفان اسلامی قرار می‌دهد.

۶ سخنرانی‌های محوری و تبیین عرفان اسلامی
در سخنرانی‌های کلیدی، شخصیت‌های علمی و دینی کشور هر یک از زوایای به‌بازشناسی جایگاه عرفان اسلامی پرداختند: از سخنان حکیمانه حجت‌الاسلام والمسلمین خسروپناه و دکتر نوید ادهم تا نگاه فلسفی دکتر اسماعیل منصوری لاریجانی و استاداعوانی چهره‌مندگار فلسفه اسلامی و دیدگاه‌های زیباشناختی دکتر بلخاری و دکتر محبتی. این سخنان با رویکردی علمی و عقلانی، عرفان اسلامی را از برداشت‌های سطحی جدا ساخت و آن را به‌عنوان جریانی اصیل، اخلاقی و متصل به سرچشمه امامت ولایت معرفی کردند.

۷ همدلی و مشارکت مردمی
از نکات درخور توجه همایش، حضور گسترده مردم، علما، ائمه‌جمعه، شهرداران و مسئولان شهرستان بود. این میزان همدلی، به گفته مسئولان محلی، در نوع خود بی‌نظیر بود و نشانه‌ای از وفاق فرهنگی و انسجام اجتماعی به‌شمار می‌رفت.

۸ بازتاب رسانه‌ای و اثر اجتماعی
پوشش وسیع رسانه‌ای در سطح محلی، استانی و ملی، از پخش زنده تلویزیونی تا رسانه‌های نوشتاری و مجازی باعث شد ظرفیت‌های فرهنگی شاهرو و بسط‌طام بیش از پیش شناخته شود. شور و استقبال مردم از این رویداد، نشانگر احیای نوعی غرور فرهنگی و خودآگاهی تمدنی در منطقه بود.

۹ چشم‌انداز آینده
در پایان، شرکت‌کنندگان بر تداوم برگزاری این همایش در سطح ملی و بین‌المللی تأکید کردند. افتتاح دبیرخانه دائمی همایش و مرکز حکمت و عرفان اسلامی در دانشگاه آزاد شاهرو، گامی در مسیر تبدیل این شهر به قطب فرهنگی و تمدنی کشور ارزیابی شد.

جمع‌بندی
این رویداد ملی نشان داد که کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران در مسیر تحقق اهداف فرهنگی، یعنی تقویت هویت ایرانی اسلامی، تبیین پیوند میان علم، ایمان و اخلاق و احیای میراث فرهنگی و تمدنی کشور گام‌های مؤثر و الهام‌بخشی برداشته است. این رویداد نمادی از موفقیت در ترکیب دانش، معنویت و هم‌افزایی اجتماعی بود و می‌تواند نمونه‌ای برای تداوم چنین حرکت‌های فرهنگی - تمدنی در دیگر نقاط ایران اسلامی باشد.

دومین جشنواره سراسری هنرهای تجسمی دانشگاه آزاد اسلامی با معرفی ۲۹ برگزیده به کار خود پایان داد

تجسم شکوفه‌های هنر دانشگاه در پاییز مشهد

سهم ایران از فهرست ۷ هزار نفره پژوهشگران پراستناد ۲۵۲۰ فقط سه نفر بود

پراستنادهای ایران یک دهم عربستان

۱۰ مؤسسه برتر میزبان پژوهشگران پراستناد در سال ۲۰۲۵			
رتبه	نام مؤسسه	کشور/ منطقه	تعداد پژوهشگران پراستناد
۱	آکادمی علوم چین	چین	۲۵۸
۲	دانشگاه هاروارد	آمریکا	۱۷۰
۳	دانشگاه استنفورد	آمریکا	۱۴۱
۴	دانشگاه تسینگ‌هاوا	چین	۹۱
۵	مؤسسه فناوری ماساچوست	آمریکا	۸۵
۶	مؤسسه ملی سلامت	آمریکا	۸۴
۷	انجمن ماکس پلانک	آلمان	۶۶
۸	دانشگاه آکسفورد	بریتانیا	۵۹
۹	دانشگاه پنسیلوانیا	آمریکا	۵۹
۱۰	دانشگاه کالج لندن	بریتانیا	۵۹

تعداد پراستنادهای عربستان ۱۰ برابر ایران

وضعیت ایران در فهرست پژوهشگران پراستناد چندسالی است که مساعد نیست. درحالی‌که در سال ۲۰۱۸، نام ۱۶ پژوهشگر ایرانی در این فهرست قابل‌شمارش بود در ۲ سال اخیر این تعداد با افتی قابل‌توجه به‌سسه نفر تقلیل یافته است. این در حالی است که تعداد پژوهشگران پراستناد عربستان ۳۰ نفر عنوان شده است.

پراستنادهای ایران را بشناسید

ایرانی‌های فهرست پراستنادها احتمالاً بیشتر از سه نفری هستند که نام ایران در این جدول دیده می‌شوند؛ اما در هر صورت در جدول ۲۰۲۵ فقط نام سه نفر عنوان شده است.

۱ مهدی دهقان استاد پرکار دانشکده ریاضی و علوم کامپیوتر دانشگاه صنعتی امیرکبیر یکی از پژوهشگران پراستناد ایرانی است که این عنوان را کسب کرده است. داده‌های وب آو ساینس نشان فهرست حذف شده بود) همه سال به‌عنوان پژوهشگر پراستناد معرفی شده است. براساس آمار پایگاه استنادی وب آو ساینس، در مجموع ۸۰۳ سند علمی از او منتشر شده است. شاخص اچ او معادل ۸۶ بوده و مقالاتش تاکنون بیش از ۳۰ هزار بار مورد استناد قرار گرفته است.

۲ دومین پژوهشگر پراستناد ایران در سال ۲۰۲۵ محمد علی منصورنیا استاد اپیدمیولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران است که در حوزه علوم اجتماعی به این عنوان دست یافته و امسال دومین سالی می‌شود که این عنوان را کسب کرده است. داده‌های وب آو ساینس نشان می‌دهد که این استاد برجسته تاکنون ۶۵۶ سند علمی منتشر کرده است. شاخص اچ او معادل با ۸۹ بوده و مقالات او تاکنون بیش از ۱۰۰ هزار مرتبه مورد استناد قرار گرفته‌اند.

۳ مجیدسلطانی سومین پژوهشگر پراستناد فهرست ایران، به‌عنوان استاد دانشگاه صنعتی خواجه‌نصیر معرفی شده است. او اکنون به‌عنوان استادیار دانشکده مهندسی مکانیک مشغول به فعالیت است؛ اما پیش از این سابقه فعالیت در دانشگاه‌های خارجی نظیر دانشگاه واترلو کانادا را دارد. اطلاعات او در پروفایل وب آو ساینس کامل نیست، و سایت علم‌سنجی دانشگاه خواجه‌نصیر نیز در زمان نگارش این گزارش در دسترس نبود؛ اما تاکنون ۵۹ مقاله از او در اسکوپوس نمایه شده و بیش از دو هزار و ۲۰۰ بار نیز مورد استناد قرار گرفته است. شاخص اچ این استاد دانشگاه نیز عدد ۲۴ را نشان می‌دهد.

(Primary Research Affiliation) انجام شده که از اطلاعات تماس مندرج در مقالات پراستناد آن‌ها در ESI و نیز به‌روزرسانی‌های رسمی پژوهشگران استخراج شده است. بر همین اساس، بیش از ۶ هزار پژوهشگر پراستناد معرفی شده امسال در ۶۰ کشور مشغول به فعالیتند؛ البته بررسی جغرافیایی از اختصاص ۸۶ درصد عناوین به ۱۰ کشور و به شکلی دقیق‌تر حدود ۷۵ درصد آن به پنج کشور حکایت دارد که نشان‌دهنده تمرکز چشمگیر استعدادهای پژوهشی در بخش محدودی از جهان است.

آمریکا با دو هزار و ۶۷۰ نفر در این فهرست صدرنشین است. حدود ۳۷ درصد از کل پژوهشگران پراستناد مربوط به آمریکا هستند؛ این نسبت امسال برخلاف روند نزولی چند سال اخیر، رشدی حدود یک درصدی داشته است. بین سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۴، سهم آمریکا حدود ۷ درصد کاهش داشته است. چین که چندسالی است بیشترین تعداد تولید مستندات علمی جهان را به خود اختصاص داده در این فهرست جایگاه دوم را به خود اختصاص داده است. حدود ۲۰ درصد از پراستنادها (یک‌هزار و ۴۰۶ نفر) در چین مشغول فعالیتند؛ آماری که نشان می‌دهد اگرچه تعداد چنین‌های فهرست بیشتر شده؛ اما سهم جهانی آن اندکی (۰٫۷ درصد) کاهش یافته است. البته چین از سال ۲۰۱۸ تاکنون سهم خود را بیش از دو برابر کرده و از حدود ۸ درصد امسال به حدود ۲۰ درصد رسانده است. در فهرست ۱۰ کشور برتر از نظر تعداد پژوهشگران پراستناد، سنگاپور که سال گذشته در جایگاه دهم ایستاده بود جای خود را به فرانسه داد.

۱۰ کشور برتر میزبان پژوهشگران پراستناد در سال ۲۰۲۵			
رتبه	کشور/ منطقه	تعداد پژوهشگران پراستناد ۲۰۲۵	سهم جهانی (درصد)
۱	آمریکا	۲۶۷۰	۳۷٫۴
۲	چین	۱۴۰۶	۱۹٫۷
۳	بریتانیا	۵۷۰	۸٫۰
۴	آلمان	۳۶۳	۵٫۱
۵	استرالیا	۳۱۲	۴٫۴
۶	کانادا	۲۲۷	۳٫۲
۷	هلند	۱۹۴	۲٫۷
۸	هنگ‌کنگ	۱۴۵	۲٫۰
۹	سوئیس	۱۳۰	۱٫۸
۱۰	فرانسه	۱۲۱	۱٫۷

پراستنادها کجا مشغول به کارند؟

در فهرست سال ۲۰۲۵، ۵۲ مؤسسه وجود دارند که هر یک میزبان ۲۷ یا بیش از ۲۷ پژوهشگر پراستنادند. در صدر این جدول، آکادمی علوم چین (CAS) با ۲۵۸ عنوان پژوهشگر پراستناد قرار دارد. دانشگاه هاروارد با ۱۷۰ نفر در رده دوم و دانشگاه استنفورد با ۱۴۱ نفر در جایگاه سوم قرار دارد. مؤسسه Broad با ۲۳ پژوهشگر پراستناد، مؤسسه فناوری فدرال زوریخ (ETH Zurich) با ۳۶ پژوهشگر، دانشگاه نیویورک (NYU) با ۳۰ پژوهشگر، دانشگاه ووهان با ۲۹ پژوهشگر، آزمایشگاه ملی لارنس برکلی و دانشگاه پرینستون هر کدام با ۲۸ پژوهشگر و نیز دانشگاه‌های آدلاید، نگراس در آستین و دانشگاه و پژوهشگاه واخینگتون که هر یک ۲۷ پژوهشگر پراستناد را در اختیار دارند، مجموعه‌هایی هستند که برای نخستین بار وارد جمع برترین‌ها شده‌اند. از منظر جغرافیایی، ترکیب مؤسسات حاضر در فهرست امسال همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالای نخبگان پژوهشی در چند کشور خاص یعنی آمریکا با ۲۶ مؤسسه، چین با ۸ مؤسسه، بریتانیا با ۵ مؤسسه، استرالیا با ۴ مؤسسه و هنگ‌کنگ، هلند و سنگاپور هر یک با ۲ مؤسسه و کانادا، آلمان و سوئیس هر کدام یک مؤسسه است. کشورهای بلژیک، فرانسه و رژیم صهیونیستی که در فهرست سال گذشته حضور داشتند، امسال هیچ نماینده‌ای در میان مؤسسات برتر جهان ندارند.

مؤسسه کلاریویت (Clarivate) روز گذشته جدیدترین فهرست پژوهشگران پراستناد سال ۲۰۲۵ (Highly Cited Researchers ۲۰۲۵) را اعلام کرد؛ فهرستی که افرادی را شناسایی و معرفی می‌کند که تأثیرگذاری قابل‌توجه و گسترده‌ای در حوزه‌های پژوهشی خود داشته‌اند. البته در این مسیر پژوهشگرانی که الگوهای غیرعادی انتشار یا استناد داشته‌اند کنار گذاشته شده‌اند تا صرفاً کسانی معرفی شوند که واجد معیارهای کیفی لازم هستند. در فهرست ۲۰۲۵ کلاریویت نام ۶ هزار و ۸۶۸ پژوهشگر پراستناد به چشم می‌آید؛ اما

با توجه به اینکه برخی پژوهشگران در بیش از یک حوزه‌شناسایی شده‌اند، مجموعاً هفت‌هزار و ۱۳۱ عنوان «پژوهشگر پراستناد» ارائه شده است. نگاهی به حوزه‌های علمی نشان می‌دهد نیمی از پژوهشگران پراستناد در حوزه میان‌رشته‌ای شناسایی شده‌اند، پس از آن هم پزشکی بالینی با ۵ درصد، زیست‌شناسی و بیوشیمی و علوم اجتماعی هر یک با ۴ درصد قرار دارند. در فهرست امسال دسته ریاضیات (Mathematics) که در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ حذف شده بود، مجدداً بازگردانده شده؛ اتفاقی که برای ایران نتیجه مثبتی داشته است.

تعداد پژوهشگران پراستناد بر اساس حوزه ESI و دسته میان‌رشته‌ای (Cross-Field Category)	
حوزه علمی بر پایه شاخص ESI	تعداد پژوهشگران
میان‌رشته‌ای (Cross-Field)	۳۵۶۹
پزشکی بالینی (Clinical Medicine)	۳۷۹
زیست‌شناسی و بیوشیمی (Biology and Biochemistry)	۳۱۴
علوم اجتماعی (Social Sciences)	۲۶۰
محیط‌زیست و بیوم‌شناسی (Environment and Ecology)	۲۳۹
شیمی (Chemistry)	۲۳۷
علوم اعصاب و رفتار (Neuroscience and Behavior)	۱۹۲
علم مواد (Materials Science)	۱۸۷
مهندسی (Engineering)	۱۸۶
علوم گیاه و جانور (Plant and Animal Science)	۱۶۶
علوم زمین (Geosciences)	۱۵۹
میکروب‌شناسی (Microbiology)	۱۵۹
زیست‌شناسی و ژنتیک مولکولی (Molecular Biology and Genetics)	۱۵۴
فیزیک (Physics)	۱۴۹
ایمنی‌شناسی (Immunology)	۱۴۷
روان‌پزشکی و روان‌شناسی (Psychiatry and Psychology)	۱۳۶
علوم رایانه (Computer Science)	۱۱۹
داروشناسی و سم‌شناسی (Pharmacology and Toxicology)	۱۱۰
اقتصاد و کسب‌وکار (Economics and Business)	۸۱
علوم فضا (Space Science)	۶۶
ریاضیات (Mathematics)	۶۵
علوم کشاورزی (Agricultural Sciences)	۵۷
مجموع	۷۱۳۱

از هر پنج پژوهشگر پراستناد، یک نفر در چین فعال است
تحلیل جغرافیایی داده‌های کلاریویت بر اساس وابستگی سازمانی اصلی پژوهشگران